

# НАДІЙШЛИ ДО БІБЛІОТЕКИ

До наукової бібліотеки Одеського державного університету надійшов збірник промов і статей Генерального секретаря ЦК КПРС Л. І. Брежнєва «О внешней политике КПСС и Советского государства» (М., Политиздат, 1973). Він охоплює період з 6 листопада 1964 р. по 15 серпня 1973 р.

До книги ввійшли матеріали із звітних доповідей ЦК КПРС XXIII і XXIV з'їздам Комуністичної партії Радянського Союзу, із доповідей «П'ятьдесят лет великих побед социализма» 3 листопада 1967 р., «Дело Ленина живет и побеждает» 21 квітня 1970 р., «О пятидесятилетии Союза Советских Социалистических Республик» 21 грудня 1972 р., промова на конференції комуністичних і робітничих партій 24 квітня 1967 р., виступ на міжнародній нараді комуністичних і робітничих партій 7 червня 1969 р. промови на з'їздах європейських комуністичних і робітничих

партій соціалістичних країн, відповіді на питання головного редактора журналу «Штерн» 13 травня 1973 р., виступи по західнонімецькому та американському телебаченню, промова при одержанні міжнародної Ленінської премії «За зміцнення миру між народами» 11 липня 1973 р. тощо.

Матеріали збірника переконливо відображають, як цілеспрямовано і наполегливо наша партія та її ленінський ЦК перетворюють у життя Програму Миру, прийняту на XXIV з'їзді КПРС, програму активного захисту миру, свободи і безпеки народів і міжнародного співробітництва.

У книзі відображений соціалістичний інтернаціоналістський характер зовнішньополітичного курсу КПРС.

Деякі промови і доповіді друкуються не повністю, у збірнику вміщені лише розділи, присвячені зовнішньополітичній діяльності КПРС і Радянської держави.

О. НОТКІНА.

ПРОЛЕТАРИ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!



ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМУ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ імені І. І. МЕЧНИКОВА.

РІК ВИДАННЯ XXXIX

№ 37 (1134)

14 ГРУДНЯ 1973 р.

Ціна 2 коп.

Прагнучи втілити в життя історичні рішення XXIV з'їзду КПРС та XXIV з'їзду КП України, колектив наукових працівників, інженерно-технічного та лаборантського складу наукових установ та кафедр університету намагався виконати соціалістичні зобов'язання, взяті на 1973 рік.

Наша газета вже повідомляла про те, як виконуються соціалістичні зобов'язання третього віршального року п'ятирічки у галузі учбової роботи. Сьогодні про хід виконання зобов'язань у галузі наукової роботи розповідає проректор професор В. В. Фашенко.

карбованців. У числі цих замовників — Одеський кабельний завод, завод пресів, завод ім. Калініна, завод «Більшовик», хімфармзавод, суперфосфатний, Одеський та Іллічівський морські порти та інші.

— Чи виконуються зобов'язання колективу по захисту кандидатських та докторських дисер-

тацій? і подали до захисту 56 кандидатських дисертацій.

— На засіданнях вченої ради, партійних зборах неодноразово говорилося, що в університеті мало робіт виходить в центральних видавництвах, вчені ще недостатньо беруть участь у підготовці підручників, учбових по-

## ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ВИКОНУЮТЬСЯ

— Як зараз ідуть справи з впровадженням у виробництво наукових досліджень?

— На підприємствах промисловості, транспорту, сільського господарства впроваджуються у виробництво 36 завершених наукових досліджень, 18 з яких дадуть народному господарству країни 8,6 мільйонів карбованців економії. Останні розроблення

будуть використані організаціями-замовниками для поліпшення умов праці, охорони тварин, рослин, наукової організації праці та управління. На замовлення 43 підприємств промисловості й сільського господарства Одеської області науковими установами та кафедрами університету в 1973 році виконалось науково-дослідних робіт на суму 446,2 тисяч

тацій?

— За результатами виконання планових наукових досліджень в 1973 році захищено 6 докторських дисертацій (В. Кухаренко, Л. Стрельцов, Е. Крамер, Е. Григоревський, Е. Додін, Т. Бровченко), подали до захисту В. Адамян, М. Павлюк, В. Дроздовський та ін. Аспіранти й співробітники університету захистили

сібників. Що зроблено колективом у цьому плані за рік, що минає?

— В 1973 році вченими університету опубліковано в центральних та зарубіжних видавництвах 8 монографій (професори В. Цесевич, І. Дузь, М. Левченко), доценти Е. Додін, Е. Присовський, чотири монографії здані до друку (Н. Пільгуй, Ю. Карпенко, К. Гакаєв та ін.).

## ПОЛОЖЕННЯ

Ленінський огляд академічних груп присвячується 50-річчю присвоєння комсомолу імені В. І. Леніна і виконанню рішень XXIV з'їзду КПРС.

Огляд є звітом кожного комсомольця про його особистий вклад у справу будівництва комунізму.

### ОСНОВНА МЕТА ОГЛЯДУ:

— об'єднати вивчення теоретичної спадщини В. І. Леніна, класиків марксизму, рішень XXIV з'їзду КПРС і XXIV з'їзду КП України, XVI з'їзду ВЛКСМ і XXI з'їзду комсомолу України, матеріалів Всесоюзного зльоту студентської молоді з практичною участю кожного комсомольця в комуністичному будівництві;

— виховувати у студентів високу ідейну переконаність, громадсько-політичну активність, творче ставлення до навчання;

— підвищити авторитет і роль академічної групи як колективного вихователя.

### ЛЕНІНСЬКИЙ ОГЛЯД АКАДЕМІЧНИХ ГРУП ВКЛЮЧАЄ В СЕБЕ:

— виховання студентів у дусі соціалістичного патріотизму й комуністичного інтернаціоналізму;

— вивчення творів класиків марксизму-ленінізму, рішень з'їздів Комуністичної партії та Ленінського комсомолу;

— активну участь у Всесоюзному Ленінському заліку і громадсько-політичній практиці;

— участь у Ленінських чи-

## ПРО ЛЕНІНСЬКИЙ ОГЛЯД-КОНКУРС АКАДЕМІЧНИХ ГРУП

таньх, Ленінських уроках, V Всесоюзному конкурсі студентських наукових робіт з проблем суспільних наук, історії ВЛКСМ і міжнародного молодіжного руху;

— наполегливе оволодіння основами обраної спеціальності, участь у русі «Жодного відстаючого поряд!»;

— активну участь у роботі НСТ, студентських наукових конференціях, конкурсах;

— участь в агітпоходах, зустрічах з ветеранами партії та комсомолу, передовиками виробництва;

— розповсюдження комсомольсько-молодіжної преси;

— проведення спільних заходів з іноземними студентами, що навчаються в університеті;

— активну участь у громадсько-корисній праці, у студентських будівельних загонах; на будівництвах університету, в суботниках;

— виконання особистих комплексних планів «Вчитися комунізму» в ході Всесоюзного Ленінського заліку «Рішення XXIV з'їзду КПРС — в життя».

Підведення підсумків огляду-конкурсу відбувається в квітні 1974 року, напередодні 104-х роковин з дня народження В. І. Леніна.

Академічні групи, що отримують перші три місця, будуть нагороджені вимпелами й грамотами комітету комсомолу.

КОМІТЕТ ЛКСМУ.



У парткомі ОДУ

## РОЗГЛЯНУТІ ВАЖЛИВІ ПИТАННЯ

На черговому засіданні парткому розглядалося ряд важливих питань. Одним із них було питання про стан та заходи поліпшення постановки громадсько-політичної практики на геолого-географічному та історичному факультетах. Цій справі партійний комітет та деканати приділяли певну увагу. Як зазначили у своїх виступах декан геолого-географічного факультету доцент І. П. Зелінський, заступник декана історичного факультету доцент В. П. Вашенко та голова комісії, що перевіряла роботу даних факультетів у цьому напрямку, доцент І. І. Кобиляцький, на факультетах нагромаджено певний досвід проведення ГПП, всі студенти мають індивідуальні завдання. Це важливе питання обговорювалось на вчентій раді та партійних зборах факультетів. У відповідності з програмою ГПП студенти читають лекції, більшість агітаторів груп активно включились у роботу по проведенню громадсько-політичної практики.

Але на обох факультетах є істотні недоліки як в плануванні, так і в проведенні ГПП. Так, недостатньо контролюється хід виконання завдань з боку агітаторів та факультетських комісій, не ускладнюються завдання, слабо поставлена роз'яснювальна робота, внаслідок чого багато викладачів та студентів не уяснили собі значення ГПП.

Партком розглянув також питання про виконання парторганізацією військової кафедри постанови про практику проведення партійних зборів.

Про стан комплектування студентської бібліотеки марксистсько-ленінською літературою та учбовими посібниками з соціально-економічного циклу звітувала завідувача студентською бібліотекою В. О. Бозіна. Бібліотека провела в цьому напрямку певну роботу, але в комплектуванні бібліотеки вказаною літературою є ряд недоліків. Бібліотека недостатньо пов'язує свою роботу по комплектуванню з кафедрами суспільних наук. Недостатньо забезпечений суспільно-політичною літературою філіал бібліотеки на геолого-географічному та біологічному факультетах. Кафедри суспільних наук не надають студентській бібліотеці допомоги в комплектуванні й забезпеченні студентів необхідною новою літературою.

З усіх питань партком прийняв відповідні рішення.

## СКОРО СЕСІЯ

Старанно готуються до занять, виконують лабораторні роботи студентки II курсу біофаку Ева Лукашикова (ЧССР) та Марія Рабцевич.

Фото О. ЛЕВІТА.

На кафедрі фізичної хімії Г. Остромецька та О. Копачинська працюють над дипломними роботами. Їх керівник — професор Л. Д. Скрильов. Фото О. ЛЕВІТА.

## Нарада з питань ФГП

Наша газета повідомляла про роботу факультету громадських професій, закінчивши який студент може одержати другу професію, кочне потрібну у майбутній роботі.

Днями відбулася нарада працівників громадського деканату ФГП і керівників відділень. Обговорювалися питання роботи

факультету були підбиті деякі підсумки зробленого. У цьому році на факультеті громадських професій відкриваються нові відділення. Тепер кількість їх досягне дев'яти. Серед них — відділення естетики, акторської майстерності, керівників гуртків художньої самодіяльності тощо.

## Вчаться комсомольці

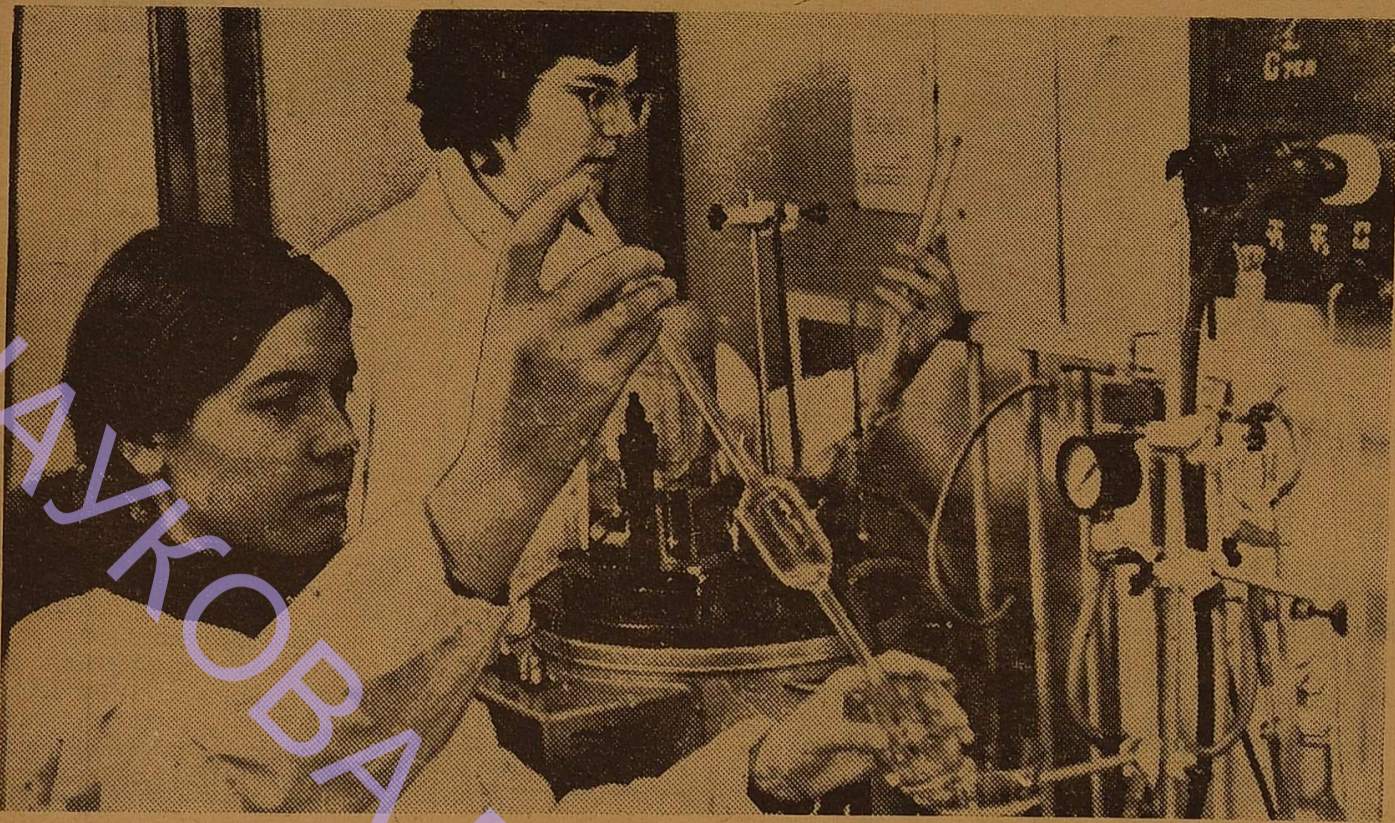
У черговому занятті школи комсомольського активу взяли участь групкомсорги, комсорги курсів, секретарі факультетських комсомольських організацій. Тема заняття — «Деякі питання внутрішньої діяльності комсомольських організацій». Комсомольські активісти обговорили проблеми організації змагання на кращу академічну групу.

На занятті йшла мова про роль групи у житті комсомольської організації, про те, як слід вести комсомольську документа-

цію. Комсомольські активісти поділилися досвідом організації зустрічей, бесід як важливих форм політико-масової роботи серед комсомольців. Велику увагу приділили питанню комсомольського контролю за успішністю в студентських групах.

Особливо підкреслювалось, що статут ВЛКСМ має бути основою життя і діяльності комсомольських організацій.

Заняття пройшло жваво, цікаво. Присутні винесли з нього багато корисного.



ЯК ПОВІДОМЛЯЛОСЯ, ХІМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ ВІДЗНАЧИВ 40 РОКІВ ІСНУВАННЯ. СЬОГОДНІ МИ ПРОДОВЖУЄМО РОЗПОВІДЬ ПРО КАФЕДРИ ФАКУЛЬТЕТУ.

## ВЧОРА, СЬОГОДНІ, ЗАВТРА КАФЕДРИ

Кафедра неорганічної хімії — найстаріша кафедра університету. Дата її заснування — 14 травня 1865 р. Хоч на хімічному факультеті Новоросійського університету не було кафедри саме з такою назвою, та в складі природничого відділення фізико-математичного факультету існувало три хімічні кафедри: хімії, технічної хімії, агрономічної хімії, і все-таки дві перші з них за профілем і завданням без сумніву є прародичами сьогоденної кафедри неорганічної хімії університету. Засновником перших хімічних кафедр Новоросійського університету був професор І. Н. Соколов.

Основні хімічні дослідження в перші роки існування університету проводились в галузі органічної хімії, але вже з перших днів значну увагу приділялось неорганічній хімії.

Розвиток «Одеської неорганіки» пов'язаний з такими відомими іменами, як А. А. Веріго, В. М. Петріашвілі, П. Г. Мелікашвілі, С. М. Танатар, Л. В. Писаржевський. Дивує широкий спектр досліджень, які проводились в той час в галузі неорганічної хімії. Від принципово важливих теоретичних питань (характер природи хімічного зв'язку, кінетика хімічних реакцій, проблема дослідження одного із важливих класів неорганічних сполук — хімія перекисних сполук) до практичних питань «місцевого значення» (фізико-хімічне дослідження одеських лиманів) — такий діапазон інтересів перших одеських хіміків-неорганіків.

З 1923 р. одеську школу хіміків-неорганіків очолював відомий радянський учений професор Д. К. Добросердов. У період його діяльності були розпочаті дослідження в галузі хімії комплексних сполук — напрямком, який успішно розвивається ось уже майже півстоліття і є важливою науково-дослідною проблемою кафедри неорганічної хімії.

Після смерті Д. К. Добросердова (1936 р.) дослідження комплексних сполук продовжувалось під керівництвом нового завіду-

чого кафедрою А. М. Жарновського. Вивчалась проблема впливу катіонів зовнішнього середовища на природу зв'язку і стійкість комплексних аніонів.

У цей час, включно до 1938 р., на кафедрі працював видатний український учений, вихованець Новоросійського університету, член-кореспондент АН УРСР, доктор хімічних наук Є. С. Бурксер, працю якого в галузі геохімії розсіяних і радіоактивних елементів, а також по вивченню природних вод, ропи соляних водосховищ, гірських порід і мінералів, стали основою для створення в Одесі Інституту курортології і бальнеології і Хіміко-радіологічного інституту, який був потім реорганізований в Український філіал Діредмета.

Під час Великої Вітчизняної війни, незважаючи на тяжкі умови, хіміки-неорганіки разом з хіміками всього факультету продовжували плідно працювати в евакуації, займаючись вирішенням питань, викликаних воєнними обставинами.

Після повернення університету із евакуації в 1944 році на чолі з завідуючим кафедрою професором Е. К. Лопатто на кафедрі поряд з дослідженнями в галузі комплексних сполук виникає науковий напрямок, пов'язаний з вивченням фізико-хімічних процесів переробки фосфатної сировини. Звідси бере початок розвиток хімії і технології неорганічних фторидів. Таким чином, головний сьогоденній науковий напрямок кафедри — хімія неорганічних фторидів, яка відмічає своє 30-річчя, — має давнішу історію. Бурхливий розвиток в Радянському Союзі хімії неорганічних фторидів зв'язаний зі створенням вітчизняної атомної промисловості і дається кінець 40-х років. Таким чином, школа одеських хіміків-неорганіків — «фторщиків», без сумніву є однією з найстаріших, однією з найперших.

В подальшому, з 1951 р., коли кафедрою почав керувати доцент А. І. Позігун, а потім доцент О. М. Белоусова, з цих обох напрямків були виконані цікаві дослідження,

присвячені вивченню комплексних сполук рідкісних металів з амінокислотами, в тому числі індію і талію (доценти А. І. Позігун, А. В. Гриньова) і фторидів алюмінію (доцент Г. Є. Дмитрієвський).

1972 рік зв'язаний з початком інтенсивного розвитку досліджень в галузі розробки теоретичних основ спрямованих методів синтезу, фізико-хімічного вивчення неорганічних фторидів. Обсяг наукових досліджень на кафедрі, а також велике значення досліджень по вилученню фтористих сполук для захисту атмосфери від хімічних забруднень привели до створення нової кафедри хімічних засобів захисту оточуючого середовища (доцент А. А. Еман).

Сьогоднішнє наукове обличчя кафедри — це проблема великого теоретичного і практичного значення, проблема неорганічних фторидів в найширшому її аспекті й логічно зв'язана з нею (адже саме фтор у багатьох випадках дивовижний і надзвичайно багатогранний ліганд) проблема хімії комплексних сполук і, в першу чергу, таких важливих напівпровідникових елементів, як германій.

Найневдячніше, мабуть, заняття — передбачати майбутнє. Вчора, сьогодні... ми спробували відповісти на ці питання. Завтра? Нема нічого важчого, як прогнозування взагалі, особливо прогнозування науки, тим більше в наш час — час її небувалого бурхливого розвитку, в наш час — час науково-технічної революції. А науково-технічна революція — це перш за все інтенсивне впровадження досягнень науки в промисловість, в повсякденну практику. В цьому глобальному завданні сучасної радянської науки бачить своє завдання і кафедра неорганічної хімії. Тут один із основних шляхів, що обіцяє безперечний успіх — створення нових неорганічних матеріалів з спеціальними властивостями для потреб нової техніки. А де ж ці нові речовини і шукати, як не серед неорганічних фторидів, комплексних сполук, унікальні властивості багатьох із яких визначають і їх специфічне сучасне

використання. Фториди урану забезпечили створення вітчизняної атомної промисловості; фторкомплексні алюмінію — основа виробництва «крилатого» металу; фтор — найсильніший окислювач, а сполуки на його основі — найперспективніші, найенергоємніші паливо; фториди інертних газів — новий розділ в хімії. І саме завдяки фтору інертні перестали бути інертними, вони тепер просто благородні, і тільки фтор дав змогу подолати багаторічну хибну думку про нездатність благородних газів до хімічної взаємодії, про абсолютну «бездіяльність» восьмиелектронної оболонки; фториди германію — добра основа для виділення цього дуже цінного металу, якого, на жаль, в природі не так уже й багато, з бідних германійовмістких руд.

Ось чому, не дуже ризикуючи помилитись, можна з достатньою впевненістю сказати: завтра кафедра неорганічної хімії — потрібна завтра, важлива завтра, цікава завтра — неорганічні фториди, комплексні сполуки.

Нам вісімдесят років, нам сорок, нам тридцять і нам сімнадцять-вісімнадцять (адже кафедра неорганічної хімії — це, перш за все, кафедра першого курсу). Молодь нашої кафедри (а в її складі працює багато молоді — аспіранти, наукові співробітники), її зрілість і її досвід (на кафедрі дружний професорсько-викладацький колектив); актуальність і практична спрямованість наукової тематики — ось основні компоненти нашого доброго настрою в ювілейні роки факультету, впевненість в ще кращому завтра.

Кафедра підтримує широкі контакти з науковими установами і підприємствами нашої країни. Здійснюються спільні роботи з інститутами Сибірського відділення Академії наук СРСР, Інститутом фізико-хімії Академії наук СРСР, Московським хіміко-технологічним інститутом ім. Д. І. Менделєєва, з рядом спеціалізованих і промислових підприємств. Ці роботи проводяться як науково-технічна співдружність, а також по госп-

договорах. Обсяг госпдоговірних робіт перевищує зараз 100 тисяч карбованців.

У виконанні госпдоговірних робіт активну участь беруть студенти. Наукова робота студентів, розпочата ними в студентському науковому гуртку, як правило, переростає в курсові й дипломні роботи. Кращі студенти для виконання дипломних робіт направляються в науково-дослідні установи, з якими кафедра веде спільні роботи. Студенти часто виступають співавторами робіт, які публікуються в наукових журналах.

Студенти, студенти, студенти. Своє головне завдання колектив кафедри бачить в тому, щоб студент одержав глибокі, сучасні, фундаментальні знання з неорганічної хімії — основи великої хімії сучасної промисловості, навчився творчо думати, освоїв ідеологію і методологію сучасного наукового дослідження, пізнав останні найновіші досягнення світової науки, навчився застосовувати їх на практиці не тільки своєї майбутньої діяльності, але й ще на студентській лаві, вніс свій вклад у розвиток радянської науки і практики, став гідним членом своєї великої держави.

Цим завданням підпорядковані створені на кафедрі спецкурси і спецпрактикуми, які відбивають успіхи інтенсивного розвитку неорганічної хімії, які впроваджують у практику кафедри нові методи дослідження, система учбово-дослідної роботи, науковий студентський гурток, вся наукова та ідеологічна робота колективу кафедри неорганічної хімії.

Ми задоволені сьогоднішнім днем, завтра нам уявляється ще кращим.

Кафедра неорганічної хімії відмічає свій ювілей великими успіхами і має всі можливості для подальшого успішного розвитку. Ми віримо у велике прекрасне майбутнє кафедри і наш оптимізм не безпредметний!

**А. ОПАЛОВСЬКИЙ,**  
завідуючий кафедрою  
неорганічної хімії, доктор  
хімічних наук, професор.

## ПОТРІБНО Й НЕОБХІДНО ПРАЦЮВАТИ

З великим піднесенням радянський народ втілює у життя рішення XXIV з'їзду КПРС. Свій внесок у їх виконання вносить колектив кафедри фізичної хімії. Він успішно виконує взяті зобов'язання.

Прикладом хорошої роботи є діяльність колективу кафедри у довоєнні та героїчні воєнні роки. Колектив кафедри, керований професором П. М. Павловим, виконав ряд важливих наукових робіт з термодинаміки конденсованих се-

редовищ, адсорбції та поверхового натягнення на кордоні розділення фаз. Активно працювали співробітники кафедри А. М. Жарновський, Е. М. Овчинникова, Б. О. Монакін, І. О. Бурштейн та інші.

У важкі воєнні роки багато співробітників кафедри й студентів захищали Батьківщину в лавах Радянської Армії. Ті, кому було доручено продовжувати роботу в університеті, всіма силами допомагали фронту, народному госп-

дарству, беззавітно виконували свій обов'язок громадян Радянського Союзу, вчених Країни Рад.

У післявоєнні роки кафедра фізичної хімії продовжує роботу з термодинаміки конденсованих середовищ і з інших наукових напрямків, бере активну участь у підготовці спеціалістів для шкіл та підприємств.

З 1953 року наукові інтереси колективу кафедри спрямовуються на вирішення важливого народногосподарського завдання —

вивчення можливостей створення нових каталізаторів. Під керівництвом професора О. К. Давтяна виконано ряд цікавих основоположних досліджень з цього питання.

Зараз кафедра працює у двох наукових напрямках: розробка нових та інтенсифікація існуючих методів істинно- і колоїдно-розчинних речовин і створення хімічних джерел каталізаторів. Обидва напрямки мають важливе народногосподарське значення.

Майбутнє кафедри уявляється в її тісному контакті з підприємствами народного господарства, у впровадженні наукових розробок у практику. Це повинно стати запорукою успіху підготовки висококваліфікованих, ідейно загартованих спеціалістів. Для цього треба багато ще трудитися і це та мета, заради якої потрібно й необхідно працювати з повною віддачею сил.

**Л. СКРИЛЬОВ,**  
професор;  
**Ф. МАКОРДЕЙ,**  
доцент.

# КОМІСІЯ РЕКОМЕНДУЄ, ВІВЧАЄ МОЖЛИВОСТІ

Комісія з педагогіки вищої школи розглянула питання про організацію спеціалізації на факультеті РГФ. На цьому факультеті ще й зараз поділ студентів обмежений фаховими ознаками: англійська, німецька, французька та іспанська філологія. Відповідно добирались і система спекурсів, переважно загально-наукового характеру.

Певний час така структура, укладена від педагогічного інституту, була виправданою. Але зараз, коли на факультеті зросли наукові кадри і коли питання про розвиток університету як наукового і учбово-методичного центру має вирішуватись усіма факультетами, введення спеціалізації і на цьому факультеті стало невідкладною справою.

Комісія прийняла такі рекомендації: доцільно вже в цьому році розпочати організацію трьох спеціалізацій на англійському відділенні — фонетика англійської мови та стилістика англійської мови, а на німецькому, французькому та іспанському відділеннях визначити по одній спеціалізації в залежності від профілю наукових досліджень провідних вчених фахових кафедр.

У відповідності до утворення спеціалізацій повинні розроблятися спекурси для поглибленого вивчення студентами певних наукових проблем своєї спеціалізації.

Створення спеціалізацій сприятиме піднесенню наукової роботи на кафедрах, а саме головне — створить належні умови для

дальшого поліпшення наукової і професійної підготовки студентів і доведення її до сучасного рівня університетської освіти.

\* \* \*

Комісія розглянула також питання впровадження учбово-дослідних робіт на історичному факультеті. Було вказано на недоліки в цій роботі.

Водночас комісія відзначила позитивний досвід факультету у підборі науково-методичних завдань для студентів на період педагогічної практики. Вже кілька років такі завдання виконуються студентами цього факультету. Їх доцільність виправдана тим, що студент-практикант працює в школі цілеспрямовано: спостерігає і потроху експериментує те, що визначено темою його завдання, більш заглиблено вивчає це питання, узагальнює його, пише реферат. Частина практикантів виступає потім з доповідями-повідомленнями на факультетській конференції.

Комісія вважає, що досвід історичного факультету слід вивчити керівникам педагогічної практики інших факультетів. Це допоможе краще організувати виконання програми УДР у тій частині, що стосується завдань на виробничу і педагогічну практики.

**І. КОБИЛЯЦЬКИЙ,**  
голова комісії з педагогіки вищої школи.

## СЕМІНАР РОЗПОЧАВ РОБОТУ

Розпочав роботу семінар по опануванню технічними засобами навчання. Декани факультетів визначили від кожної кафедри осіб (викладачів і лаборантів), які повинні пройти цей семінар, скласти залки і отримати посвідчення на право користування

машиною «Контроль В-8 ОДУ», апаратами «ЛЕТ-60», «Протон», «ЕТЮД» та інші.

Консультації з цих питань проводяться на кафедрі педагогіки доцентами В. Т. Ружейніковим та К. А. Норкіним.

## ГПП буде цікавою

Проведення громадсько-політичної практики на нашому курсі викликало великий ентузіазм у студентів. Це видно хоч би з того, що всі комсомольці курсу обрали собі теми індивідуальних завдань по ГПП, причому не по одній, а по декілька. Що це за теми? Дуже цікаві, корисні. Наприклад, працювати позаштатними співробітниками райкому чи міськкому комсомолу. За цю роботу дружно взялися наші дівчата — З. Панченко, Л. Шербак, В. Доценко, Г. Федченко та інші. А хлопці стали активістами добровільної народної дружини. В. Мазур, О. Шелєвська, О. За-

харов, Ю. Розуменко та інші будуть проходити ГПП в музеях — морського флоту, археологічному. В школі молодого лектора будуть навчатися 9 студентів. Десять чоловік працюватимуть в архівах.

Цікава робота чекає К. Григор'єва, В. Панасюк, Т. Донченко, В. Плавича, М. Четян, Ю. Белоенка. Вони допомогатимуть працівникам органів народного контролю. Багато комсомольців будуть працювати в школі піонервожатими, громадськими інструкторами, суддями по спорту.

Як бачимо, обсяг роботи великий. Але всі наші студенти повні прагнення якомога краще виконати свої завдання по ГПП. Все, що заплановано, буде виконано.

**В. СОРОКА,**  
член комсомольського бюро III курсу істфаку,  
відповідальний за політико-масову роботу.

### ПЕРЕДПЛАТА

### НА СВОЮ ГАЗЕТУ

За минулий тиждень відбулися деякі зміни у таблиці, яку ми вміщували в номері № 36.

Повністю закінчили передплату на хімічному факультеті. До передплачених 15 примірників додали ще 32 юристи. От як виглядає таблиця передплати «ЗНЖ» на 12 грудня.

|                                | план | факт. |
|--------------------------------|------|-------|
| геолого-географічний факультет | 80   | —     |
| юридичний                      | 80   | 47    |
| механіко-математичний          | 100  | —     |
| історичний                     | 100  | 72    |
| біологічний                    | 90   | 86    |
| хімічний                       | 100  | 118   |
| РГФ                            | 70   | 80    |
| фізичний                       | 90   | 74    |
| філологічний                   | 100  | —     |

«Мовчать» поки на мехматі, геофаці, філфаці.

### ЗА НАУКОВІ КАДРИ



Марія Томашкова приїхала навчатися до нашого університету з ЧССР. Вона проводить велику громадську роботу, відповідає за зв'язок інтерради з газетою, готує стенди, стіннівки.

На фото: Марія знайомиться з матеріалами життя нашої країни.

Фото О. ЛЕВІТА.



## У НАДІЙНІЙ ГАВАНІ

12 грудня виповнилося 30 років з дня підписання у Москві договору про дружбу, взаємодопомогу й всебічне співробітництво між Чехословаччиною і Радянським Союзом. Цей день увійшов у історію наших народів як найзнаменніший. Готвальд з цього приводу сказав тоді, що наш національний і державний корабель знайшов надійну гавань.

Лідери буржуазної Чехословаччини, що раніше були при владі, штовхали народ у руки германського імперіалізму, кинули країну в безодню фашизму. І тільки

Радянський Союз залишився вірним своєму міжнародному обов'язку і висловив готовність допомогти народові у боротьбі проти фашизму.

Договір, 30-річчя якого відмічається, визначив післявоєнний розвиток Чехословаччини. Народ під керівництвом Комуністичної партії досяг значних успіхів у будівництві соціалістичного суспільства. Він забезпечив народові повну безпеку і допоміг сконцентрувати свої зусилля на будівництві нового і щасливого життя вільної і незалежної Че-

хословаччини.

У травні 1970 року було підписано новий договір про дружбу, взаємодопомогу і співробітництво між ЧССР і СРСР. Він являє собою подальший крок у виконанні готвальдовського гасла: «З Радянським Союзом на вічні часи, і ніколи такше».

Ми, чехословацькі студенти, аспіранти, своєю працею можемо зробити свій скромний внесок у виконання цього історичного договору, служити справі зміцнення чехословацько-радянської дружби.

**Імрж ПОКОРНИ,**  
студент III курсу мехмату.

## ВЕЧІР ЗНАЙОМСТВА

Уже стало доброю традицією проведення спільних вечорів землячів іноземних студентів, які навчаються в університеті. Представники різних країн розповідають про свою батьківщину, про свої враження від Радянського Союзу, від міста-героя Одеси, про свої мрії та бажання...

Такий вечір, організований інтернадою, комітетом комсомолу університету і кафедрою російської мови для іноземних студентів, відбувся нещодавно.

У цьому році до Одеського університету вперше приїхали студенти з ПНР, Коста-Ріки, Панами. Нове поповнення влилося в земляцтва Куби, НДР, Конго, Чехословаччини.

І тому вечір, як ми його назвали — «Вечір знайомств», пройшов цікаво й змістовно. На ньому, разом з радянськими студентами

були присутні представники дев'яти країн світу — ПНР, Панами, Конго, НДР, ЧССР, Нігерії, МНР, ДРВ і Куби.

Студенти із ПНР розповіли нам про свою країну, про міста, з яких вони приїхали, про систему освіти в Польщі, про сучасну музику. «Ми дуже раді, що приїхали навчатися в СРСР, ми відчуваємо себе добре серед гостинних радянських студентів», — говорили вони. Потім польські студенти читали вірші рідною та російською мовою. З цікавістю всі прослухали у грампластині виступи кількох популярних польських естрадних ансамблів.

Конголезькі студенти розповіли нам про свою країну, про її культуру, про різноманітні етнічні групи її населення, про її клімат. У їх виконанні прозвучало кілька

народних пісень, які були тепло зустрінуті присутніми.

«Моя батьківщина — Панама». Так розпочав свій виступ Франсиско Сепундо Дельпадо. І далі його розповідь про минуле й сучасне країни, про те, як панамський народ веде боротьбу за повернення до Панами так званої «зони Панамського каналу», що знаходиться під колоніальним гнітом США.

А потім ми всі разом танцювали, співали багато пісень — російських і своїх, різних...

Безсумнівно, цей та інші вечори допомагають зближенню й здруженню студентів різних країн світу.

**Хосе ЕРНАНДЕС**  
(Республіка Куба),  
член інтерради ОДУ.

## Завжди молода

Світле, вже сиве волосся, відкритий погляд ясных очей, чистий і рівний, не по роках, голос — такою постає зараз перед нами Євгенія Володимирівна Гороховська — пенсіонерка, ветеран партії і праці, одна з перших комсомолок Країни Рад.

Їй за сімдесят. Немовби вік вже похилий: сидіти б удома, спокійно відпочивати. Та ні, це не для неї. Ще ніколи за роки, на протязі яких вона на пенсії, не обривалася та нитка, що зв'язує колишнього університетського викладача кафедри історії КПРС зі студентами — її улюбленою аудиторією.

Піднімається Євгенія Володимирівна на трибуну: розповідає слухачам про те, як здобував наш народ волю й щастя в революції, як билася комсомольці у громадянську, як будувалися перші колгоспи. Про те, що пройшло на її очах, що сьогодні стало історією. І зринуть в уяві слухача картини давно минулих часів. Побачить він, як бігли лави до Зимового солдати і матроси, відчує як коцюбли від холоду босі ноги Зої Космодем'янської, відіб'ється в його думках страшна сцена допиту юного зв'язівця-підпільника Яші Гордієнка, сина Одеси.

Справді, вміло веде свої бесіди Є. В. Гороховська. На якому б факультеті вона не виступала — історичному, філологічному, юридичному — скрізь зважить на студентські нахили, інтереси, донесе до серця думку саме так, як і потрібно, як і очікувано. Тому-то завжди чекають її студенти, запрошують на зустріч.

Щастя ж тобі у невтомній праці, завжди молода комуністко!

**С. КОМАР,**  
студент I курсу філфаку,  
слухач ШМЖ.

## ЩЕ ОДИН ДОКТОР НАУК

12 листопада 1973 року успішно захистив докторську дисертацію доцент кафедри державного і адміністративного права Євген Васильович Додін.

Закінчивши юридичний факультет Одеського університету імені І. І. Мечникова, Є. В. Додін захопився проблемою адміністративної відповідальності й адміністративного процесуального права. Працюючи в органах міліції, а потім викладачем школи міліції, він набув великий досвід практики застосування адміністративного примусу, що без сумніву сприяло нагромадженню матеріалу з даної проблеми, який вилився у

кандидатську дисертацію.

Саме з цього моменту особливо плідною стала наукова діяльність Є. В. Додіна.

Ним написано й опубліковано понад 60 наукових робіт, в тому числі 2 монографії, підручник з радянського адміністративного права, брошура, статті в союзних і республіканських журналах.

Закономірним результатом цієї наукової роботи стала докторська дисертація на тему «Доказування і доказательство в правоприменительній діяльності органів государственного управления».

Захист у Київському університеті імені Т. Г. Шевченка прой-

шов успішно. На автореферат дисертації прислано чимало позитивних відгуків, в тому числі від провідних вузів і академічних установ нашої країни.

Євген Васильович Додін поєднує наукову роботу з громадською діяльністю. Він — учений секретар ради юридичного факультету, голова методичної Ради товариства «Знання» Центрального району м. Одеси і ін.

Побажаємо Є. В. Додіну нових творчих успіхів на благо нашої великої соціалістичної Вітчизни.

**І. ПАХОМОВ,** професор.

# БІБЛІОГРАФІЧНІ ВИДАННЯ

## З ЮРИДИЧНИХ НАУК

У галузі юридичних наук за минулі роки опубліковано значну кількість бібліографічних показників. Однак до цього часу було відсутнє видання, яке допомогло б науковцям і співробітникам орієнтуватися у масі бібліографічних посібників з різних галузей проблем права.

«Аннотированный указатель отечественных библиографических пособий, изданных в 1831—1970 гг.» «Юридическая литература» складений в Державній ордена Леніна бібліотеці СРСР ім. В. І. Леніна (упорядник І. Є. Ксензова) і виданий у Москві у видавництві «Книга» в 1972 р., заповнює прогалини і таким чином є першою спробою створити видання такого роду.

Воно розраховане на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів, юристів-практиків, а також на бібліографів наукових бібліотек. У ньому є вказівники літератури російською мовою, опубліковані окремими виданнями, які вміщені в періодичних і подальших виданнях, внутрішні й списки літератури при статтях, бібліографічна періодика.

Упорядник не ставив перед собою завдання подати всі біб-

ліографічні видання з права, до показника входили лише ті матеріали, які зберегли довідникове значення.

Рукописні матеріали представлені тільки переліком дисертацій.

Велике місце в книзі займають видання, які допомагають при розшукуванні законодавчих матеріалів.

Матеріал у показнику розміщений в систематичному порядку і, що особливо важливо для нас, в основу покладена схема «Бібліотечно-бібліографічної класифікації». Таблиці для наукових бібліотек», за якою складено каталоги й картотеки наукової бібліотеки нашого університету.

Ця обставина робить дану книгу особливо доступною і для читачів-студентів при бібліографічних розшуках праць з різних галузей юридичної науки.

«Советское государственное (конституционное) право. Библиография 1957—1970». (Москва—Иркутск, 1972).

Це видання являє собою продовження видання в 1958 р. систематичного показника літератури і нормативних актів у галузі радянського державного права,

які відносяться до періоду з 1917 по 1957 рр. (У нашій бібліотеці відсутній).

Спираючись на сучасний стан теорії права, на систематичний підхід до дослідження правових явищ, упорядники даної книги вточнили основи класифікації теоретичних і нормативних джерел державного (конституційного) права, доповнили цю класифікацію новими розділами.

У даному виданні праці В. І. Леніна подаються за Повним зібранням творів, праці К. Маркса і Ф. Енгельса — за Зібранням творів (2-е видання).

«Юридический справочник для населения». (М., 1973) розрахований на широке коло читачів. У довіднику подані основні відомості з правових питань, з якими ми зустрічаємося в повсякденному житті. В ньому поміщені матеріали з державного, адміністративного, громадянського права і процесу, трудового, сімейного, фінансового, кримінального права з відсилками на основні нормативні акти і збірники із законодавства.

Є. ЗЕНЬКОВА.

## З ЖУРНАЛІСТИКИ

«Газетный мир Советского Союза 1917—1970 гг.» — довідково-бібліографічне ілюстроване видання з історії радянської періодичної преси.

У першому томі, який називається «Центральные газеты» (М., Изд-во Моск. ун-та, 1972), складеному І. В. Кузнецовим та Є. М. Фінгерітом, подано коротку історію «Правды», «Известий», «Комсомольской правды», «Красной звезды», «Труда», «Советской России» та інших центральних промислових, сільськогосподарських, економічних, транспортних, профспілкових, буді-

вельних, літературних, медичних, воєнних, антирелігійних та спортивних видань, які виходять зараз і які виходили протягом періоду, що описується.

По кожній газеті, що описується, наводяться необхідні відомості з виходу першого номеру по 1971 рік включно.

Кожен нарис про газету подає такі відомості: місце видання, час виникнення, чий орган, періодичність, прізвища редакторів, динаміку тиража, всі зміни назв, нагородження.

У нарисах висвітлені найбільш

важливі етапи в діяльності газети.

У кінці книги подано алфавітний вказівник газет, вказівник імен та додатків, в яких наведено вихідні дані центральних галузевих та спеціалізованих газет, не включених в основний текст довідника.

Бібліографічний посібник призначений для істориків, журналістів, для всіх, хто цікавиться радянською пресою.

Видання праці, що охоплює всю історію радянської преси, здійснюється вперше.

## ФОТОЗВИНУВАННЯ



Не вперше йде мова про те, що в сквері на Щепкіна 14 треба навести порядок. Сквер мусить стати місцем відпочинку. Але тривалий час він та весь двір захаращені сміттям. Чи не пора прибрати, підмести, «цивілізувати», так би мовити, сквер.

## СМІЯТИСЯ ТУТ

Професор: Білл, що таке синонім?

Студент: Це слово, яке треба вживати замість того, правопис якого у тебе викликає труднощі.

— Якщо декан не візьме назад слова, котрі він сказав мені сьогодні вранці, я залишу коледж.

— Що ж він сказав?

— Він просив мене залишити коледж.

— Професор: Розкажіть мені пару цікавих випадків про письменника Джона Мільтона.

Студент: Коли Дж. Мільтон одружився, він написав свій твір «Загублений рай», коли померла

його дружина, він написав «Повернений рай».

\* \* \*

— Ким буде твій син, коли він складе останній екзамен?

— Дідуганом.

\* \* \*

— Слухай-но, тату, пам'ятаєш, ти розповідав мені, як тебе виключили з коледжу?

— Так.

— Знаєш, я зараз подумав: вірно говорять, що історія повторюється.

\* \* \*

Зайнятий своїми думками професор зайшов у перукарню і сів у крісло поруч з жінкою-клієнкою.

— Пострижіть мене, будь лас-

ка, — попросив професор перукаря.

— З задоволенням, — сказав перукар. — Але якщо ви дійсно хочете, щоб я вас підстриг, чи не скинете ви спочатку шляпу?

Професор квалливо скинув шляпу.

— Даруйте, — сказав він, роздивившись навкруги. — Я не помітив, що тут є дама.

\* \* \*

Професор: Дурень може поставити більше запитань, ніж розумний зможе відповісти.

Студент: То ж не дивно, що так багато наших студентів провалюються на екзаменах.

З англійської переклала І. БОГАЧИНЬСЬКА.



## УТВЕРДЖЕННЯ ДОБРА

Наприкінці листопада в Одесі проходили гастролі відомого французького артиста Марселя Марсо.

Саме ім'я звучить як символ: для нас, і для всього світу воно стало синонімом прекрасного виду мистецтва — пантоміми, мистецтва найдемократичнішого, доступного і в той же час дуже складного, загадкового.

Доступного — тому, що засоби вираження пантоміми взяті безпосередньо з життя, це найбільш наочні форми прояву людських емоцій; складного — тому, що вся гама жестів міміки, яка і складає мову пантоміми, — зрме відображення життя людської душі і, як музику, цю симфонію рухів не можливо «прочитати» однозначно. Загадкового тому, що з найдавніших часів людям була необхідна ця мімічна мова, і корінням своїм пантоміма сягає у далеке минуле обрядів і заклинань.

Марсель Марсо — не просто чудовий артист-майстер, він пропагандист і ентузіаст пантоміми, він відродив її у ХХ сторіччі як самостійне мистецтво, мистецтво істинно народне.

Артист завжди підкреслював, що пантоміма — не «німе мистецтво» (за аналогією з «німим кіно»), а мовчазне, саме мовчазне, бо мім навмисне позбавляє себе голосу, слова, довіряє свої думки, переживання, страждання і сподівання нескінченно різноманітним формам пластичної виразності людського тіла.

Пантоміма мовчазна, але що може бути страшнішим безмовного крику відчаю людини, до обличчя якої, здається, навіть приросла реготлива маска? Штучний оскаль роздирає його обличчя, а тіло судорожно намагається звільнитися від чужого сміху, чужої посмішки (філософська притча «Виготовлювач масок»).

У цьому сюжеті Марсель Марсо вражає блискучою технікою, і тут він піднімається до висот справжнього трагізму.

Марсель Марсо вірить у «комунікативність» пантоміми, в те, що його мистецтво, яке не знає мовних бар'єрів, об'єднує, зближує людей.

І ось уже близько 30 років він звертається до людей на своєму образному «есперанто» і несе їм світлі почуття любові й поваги до людини, віру в майбутнє, ідеї вільнолюбства і братства.

За плечима у Марселя Марсо участь у другій світовій війні, премії, нагороди, унікальний театр пантоміми «Амбігю», яким він керував і де була інсценізована «Шинель» Гоголя. З 1963 р. він працює без своєї трупи, але з ним завжди його герой — Біп. Художник не хотів обмежитися традиційними масками Пьєро чи Арлекіна, він створив свого влас-

ного героя, який є близьким сучасному глядачеві, своєрідну трансформацію образу маленької людини, яка веде свій родовід від Гоголя, Чапліна.

Біп — дитя великого міста, він добрий і веселий, зворушливий у своїй наївності, незахищеності, ідеалізм, він справжній француз — іронічний, безжурний, легковажний, довірливий.

У різноманітній програмі Марселя Марсо — новели і філософські притчі, етюди і жанрові зарисовки. Кожний його етюд, кожний сюжет сприймаєш як відмінно зрежисований і блискуче зіграний спектакль. І величезна сцена Оперного театру не здається порожньою, хоча виступає одна людина. Майстерність перевтілення допомагає Марселю Марсо заселяти сцену численними персонажами. Це — людина похилого віку, маленький хлопчисько, продавець повітряних кульок, людина, що «прогулює» собаку, мати з коліскою, балакуча дама, закохана парочка («Неділя прогулянка») тощо.

Мистецтво Марселя Марсо — це соціальна сатира («Трибунал»), це веселий сміх («Біп — дресувальник»), це трагікомедія, який гумор і стискує серце сум («Біп кінчає життя самогубством»), це тонка іронія («Біп проводить вечір у світському товаристві»), це маса точних штрихів, підглянутих деталей, що переплавлені у чисте золото життєвої правди.

Мистецтво Марселя Марсо — це утвердження перемоги добра над злом («Давид та Голіаф»), дивна сила узагальнення, коли життєвий шлях людини вміщується у кілька містких хвилин.

Давньогрецькі стадіони, римські амфітеатри, італійська комедія дель арте, балагани французьких бульварів, російські ярмаркові народні вистави — ось де складалось мистецтво пантоміми, вироблялась ця улюблена мова.

І коли зал вдихається (хочеться сказати вдуховується, боїшся пропустити хоч одне «слово») у незвично сувору сцену Оперного театру, «вчитується» у «людську комедію», що розігрує французький мім, радісно реагуючи на знайоме, близьке і зрозуміле, коли у залі стоїть напружена тиша уваги і сопереживання (Марсель Марсо, як правило, відмовляється навіть від музикального супроводження), — тоді особливо ясно відчуваєш, як наше сьогодення нерозривно зв'язане з минулим, з тисячоріччями, пройденими людством, розумієш, що справжнє мистецтво — справді велика сила, яка об'єднує людей у їх прагненні до свободи, щастя, радості й добра.

А. БЕНЬКОВСЬКА, старший лаборант кафедри російської літератури.